

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 601/2016-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalička, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Klaudiou Azariovou, AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 74/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 74/2009 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 74/2009 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisíc päťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet advokátky JUDr. Klaudie Azariovej, AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti [REDACTED] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 601/2016-11 z 5. októbra 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 74/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že predmetné konanie sa začalo ešte v roku 2009 podaním žaloby o náhradu škody, bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Sťažovateľ v podanej sťažnosti obzvlášť poukazoval na skutočnosť, že napriek vyhláseniu rozsudku na pojednávaní v januári 2015 mu nebol rozsudok do podania sťažnosti doručený. K náprave uvedeného stavu nevedla podľa sťažovateľa ani sťažnosť podaná predsedovi okresného súdu.

3. Sťažovateľ vo svojej argumentácii v sťažnosti ďalej uviedol, že časové predĺženie sporu je prípustné, iba pokiaľ ide o vec právne a skutkovo veľmi náročnú, no aj napriek tomu toto časové obdobie rozhodovania vo veci samej nesmie byť neprimerane dlhé, čo v tomto prípade splnené nie je, obzvlášť pokiaľ ide o náhradu škody, bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia. Uvedený predmet konania považuje sťažovateľ za súčasť štandardnej agendy všeobecných súdov s ustálenou judikatúrou k týmto otázkam. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd „*postupoval neracionálne a zmätočne, v uvedenom konaní buď nekonal vôbec, alebo konal s neprimeraným časovým odstupom, a to už od samotného začiatku...*

Vyššie spomenuté skutočnosti vytvárajú právnu neistotu, a to už od momentu podania návrhu, počas celého konania až dodnes, a to predovšetkým z dôvodu, že vyhlásený rozsudok stále nebol písomne vyhotovený a expedovaný na doručenie účastníkom konania. Nie je akceptovateľné aby súd neuskutočnil všetky štádia rozhodovania a po vyhlásení rozsudku prestal vo veci konať.

Taktiež aj postup predsedu Okresného súdu Košice-okolie nepovažujeme za správny, dokonca tým, že v lehote, ktorá je určená na vybavovanie sťažností, priamo porušil právo sťažovateľa na prejednanie jeho veci v primeranom čase.“

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhoval vydať vo veci nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základné právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 74/2009 bolo porušené, prikázal okresnému súdu v namietanom konaní konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľovi priznal finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania v sume 363,79 €.

II.

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr V/540/16 doručenom 28. októbra 2016 poukázal na dôvody odročenia pojednávania nariadených na 8. október 2010 a 25. november 2010, ako aj na neplnenie povinností uložených účastníkom v priebehu

konania okresným údom. Ďalej uviedol, že 14. januára 2011 „bolo žalobcovi uložené, aby v lehote 7 dní doručil originál znaleckého posudku, podľa ktorého si žalobca uplatňuje nároky návrhom na zmenu a v rovnakej lehote bolo stranám sporu uložené doručiť návrhy na dokazovanie. Strany sporu uložené povinnosti nesplnili, následne bol vo veci vytýčený termín pojednávania na 22.9.2011. Po doručení žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti jeho právneho zástupcu, bolo predmetné pojednávanie odročené na 23.9.2011. Po doručení žiadosti o odročenie pojednávania právnym zástupcom žalobcu z dôvodu prevzatia právneho zastupovania, bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom vykonania dôkazov navrhnutých žalobcom dňa 9.9.2011, pričom výzva súdu bola vyhotovená dňa 27.2.2012. Po doručení odpovede na výzvu bola predmetná odpoveď listom zo dňa 12.7.2012 zaslaná stranám sporu na vyjadrenie a na navrhnutie ďalších dôkazov v lehote 10 dní. Strany sporu opätovne súdom uložené povinnosti nesplnili, následne bol vo veci vytýčený termín pojednávania na 11.10.2012. Na uvedenom pojednávaní boli stranám sporu uložené povinnosti na predloženie listín, resp. označenie dôkazov, ktoré strany sporu nesplnili a preto boli urgované listami zo dňa 16.4.2013. Napriek žiadostiam právneho zástupcu žalovaného o predĺženie lehoty na splnenie uloženej povinnosti, žalovaný a ani žalobca si opätovne napriek urgenciám súdu uložené povinnosti nesplnili, čím opätovne prispeli k predĺženiu súdneho konania a ku vzniknutým prieťahom vo veci. Následne bol vo veci vytýčený termín pojednávania na 10.10.2014, 20.11.2014, 18.12.2014, pričom dňa 9.1.2015 bol vo veci vyhlásený rozsudok.

Vzhľadom na skutočnosť, že predmetný rozsudok bol písomne vyhotovený a stranám sporu zaslaný až dňa 28.9.2016, pričom zákonná sudkyňa o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku predsedníčku súdu nepožiadala a v danom období jej vo vyhotovení rozsudku nebránili žiadne subjektívne a ani objektívne okolnosti, napr. práceneschopnosť, mám za to, že prieťahy v konaní v období od vyhlásenia rozsudku do jeho písomného vyhotovenia sú subjektívnymi prieťahmi spôsobenými zákonnou sudkyňou.

K tvrdeniu sťažovateľa o tom, že doposiaľ nebolo rozhodnuté o jeho sťažnosti na postup súdu pre porušovanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov doručenej súdu dňa 23.11.2015 uvádzam, že predmetná sťažnosť mi doposiaľ nebola na vybavenie predložená, pričom po oboznámení sa s obsahom spisu sp. zn. 16C/74/2009

uvádzam, že nie je ani obsahom predmetného spisového materiálu. O podaní sťažnosti na prieťahy v konaní sťažovateľom dňa 23.11.2015 som sa dozvedela až z obsahu jeho ústavnej sťažnosti, ktorá mi bola doručená dňa 10.10.2016. ...

Vzhľadom na vyššie uvedené sťaženie postupu súdu v konaní v dôsledku opakovaného nesplnenia povinností uloženým stranám sporu v súdom určených lehotách, mám za to, že sťažovateľom žiadané finančné zadosťučinenie je neprimerane vysoké a navrhujem ústavnému súdu, aby v prípade vyslovenia, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote porušené bolo, priznal mu nižšie ako žiadané finančné zadosťučinenie.“

6. Sťažovateľ vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu, ktoré bolo doručené jeho právnomu zástupcovi, poukázal na to, že písomné vyhotovenie rozsudku si prevzal osobne pri nahliadnutí do súdneho spisu, pričom rozsudok nebol právnomu zástupcovi sťažovateľa ani doručený. Fotokópiou sťažnosti s dátumovou pečiatkou okresného súdu ďalej preukazoval podanie sťažnosti predsedovi súdu 23. novembra 2015. Vyjadril tiež nesúhlas s názorom okresného súdu na neprimeranú výšku žiadaného finančného zadosťučinenia poukazujúc na „*ťažké zranenia, zdravotné problémy a sťaženie spoločenského uplatnenia*“, ktoré „*nie je ľahké zvládať ani z psychického ani z finančného hľadiska, kedy sťažovateľ vynaložil nemalé finančné prostriedky na obnovu, resp. aspoň čiastočnú nápravu svojho zdravia*“.

7. Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v danej veci upustil od ústneho pojednávania, keďže okresný súd vo svojom stanovisku, ako aj sťažovateľ vo svojej replike k stanovisku okresného súdu výslovne súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, pričom po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, vyjadrením okresného súdu k sťažnosti, nadväzujúceho stanoviska sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu, ako aj s obsahom vyžiadaného spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 16 C 74/2009 dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

8. Z obsahu spisu okresného súdu, ktorý bol ústavnému súdu zapožičaný 28. októbra 2016, ústavný súd zistil tento podstatný priebeh konania:

- 15. máj 2009 – okresnému súdu bola doručená žaloba,
- 16. jún 2009 a 26. jún 2009 – zákonná sudkyňa žiadala o pripojenie súvisiaceho spisu okresného súdu sp. zn. 6 T 120/2008; žiadaný spis podľa úradných záznamov z 19. júna 2009 a 9. júla 2009 nebolo možné pripojiť,

- 13. júl 2009 – zákonná sudkyňa dala pokyn na realizáciu prípravných úkonov vo veci, na základe čoho okresný súd vydal uznesenie č. k. 16 C 74/2009-43 zo 16. júla 2009, ktorým bolo sťažovateľovi uložené vyjadriť sa, či súhlasí s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania s poučením o procesných právach a povinnostiach, a uznesenie č. k. 16 C 74/2009-44 zo 16. júla 2009, ktorým bolo žalovanému uložené vyjadriť sa k žalobe, či súhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania s poučením o procesných právach a povinnostiach,

- 24. júl 2009 – sťažovateľ doručil vyjadrenie, že nesúhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania,

- 6. august 2009 – okresnému súdu bola doručená žiadosť žalovaného o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia,

- 26. august 2009 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie žalovaného vo veci,

- 7. september 2009 – okresný súd vydal pokyn na doručenie vyjadrenia žalovaného sťažovateľovi,

- 9. november 2009 – sťažovateľ doručil repliku k vyjadreniu žalovaného,

- 18. január 2010 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. marec 2010,

- 16. marec 2010 – uskutočnilo sa pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené na neurčito, pričom stranám sporu bolo uložené, aby v lehote 15 dní označili dôkazy na preukázanie svojich tvrdení,

- 22. marec 2010 – okresný súd zaslal výzvu poisťovni [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] (ďalej len poisťovňa“),

- 1. apríl 2010 – sťažovateľ písomne oznámil navrhovaných svedkov,

- 12. apríl 2010 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie poisťovne,

- 11. máj 2010 – okresný súd nariadil pojednávanie na 25. máj 2010,
- 20. máj 2010 – žalovaný predložil svoje návrhy na vykonanie dôkazov,
- 25. máj 2010 – uskutočnilo sa pojednávanie vo veci, ktoré bolo následne odročené na neurčito, a sťažovateľovi bolo uložené, aby v lehote 10 dní doručil všetky listinné dôkazy, o ktoré opiera svoje tvrdenia, najmä zrozumiteľné a čitateľné listiny, ktorými by preukázal účelne vynaložené náklady na liečenie,
 - 28. máj 2010 – sťažovateľ predložil písomné podklady, pričom okresný súd ich obratom zaslal protistrane,
 - 16. jún 2010 – okresný súd vyzval znalca na oznámenie, či u sťažovateľa bolo bezprostredne zistené požitie alkoholických nápojov,
 - 21. júl 2010 – zákonná sudkyňa požiadala o pripojenie súvisiaceho trestného spisu,
 - 18. august 2010 – okresný súd vyzval [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nemocnica“) na poskytnutie súčinnosti,
 - 9. september 2010 – okresnému súdu bola doručená odpoveď nemocnice; následne zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 8. október 2010,
 - 7. október 2010 – okresnému súdu bolo doručené ospravedlnenie neúčasti právneho zástupcu sťažovateľa na pojednávaní nariadenom na 8. október 2010 s pripojenými listinnými dôkazmi,
 - 8. október 2010 – pojednávanie bolo bez prerokovania veci odročené na 25. november 2010,
 - 12. október 2010 – okresný súd vyzval poisťovňu a nemocnicu na poskytnutie súčinnosti a zároveň vyzval sťažovateľa, aby do termínu ďalšieho pojednávania doručil dôkazy o všetkých plneniach zo strany poisťovne v súvislosti s úrazom,
 - 25. október 2010 – okresnému súdu bola doručená odpoveď nemocnice,
 - 5. november 2010 – okresnému súdu bola doručená poisťovne,
 - 23. november 2010 – okresnému súdu bola doručená žiadosť žalovaného na odročenie pojednávania nariadeného na 25. november 2010,
 - 25. november 2010 – pojednávanie bolo bez prerokovania veci odročené na 14. január 2011,
 - 12. január 2011 – žalovaný doručil vyjadrenie s návrhmi na dokazovanie,

- 14. január 2011 – uskutočnilo sa pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely doplnenia dokazovania a rozhodnutia o návrhu na zmenu žaloby doručenej okresnému súdu na pojednávaní, sťažovateľovi bolo uložené, aby v lehote 7 dní doručil originál znaleckého posudku, podľa ktorého si žalobca uplatňuje nároky v zmysle návrhu na zmenu žaloby, a v rovnakej lehote bolo uložené stranám sporu doručiť návrhy na vykonanie dokazovania,

- 2. jún 2011 – právny zástupca sťažovateľa oznámil vypovedanie splnomocnenia na zastupovanie v konaní,

- 17. august 2011 – zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 22. september 2011,

- 25. august 2011 – žalovaný požiadal o odročenie pojednávania,

- 8. september 2011 – zákonná sudkyňa zmenila termín pojednávania na 23. september 2011,

- 9. september 2011 – žalovaný navrhol vykonanie ďalších dôkazov,

- 22. september 2011 – nová právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie s inou právnou vecou, zákonná sudkyňa oznámila odročenie veci druhej strane sporu,

- 23. september 2011 – pojednávanie bolo odročené na neurčito pre účely zadováženia a vykonania dôkazov navrhnutých žalovaným v podaní z 8. septembra 2011,

- 4. október 2011 – zákonná sudkyňa vydala pokyn vyššiemu súdnemu úradníkovi na spracovanie dožiadania,

- 27. február 2012 – vyšší súdny úradník okresného súdu vyhotovil žiadosť adresovanú znalcovi na vysvetlenie spornej skutočnosti,

- 12. marec 2012 – dožiadateľ znalec doručil odpoveď na výzvu z 27. februára 2012,

- 4. júl 2012 – spis bol predložený súdnou kanceláriou na konanie zákonnej sudkyňi,

- 11. júl 2012 – zákonná sudkyňa dala pokyn na zaslanie odpovede znalca stranám sporu na vyjadrenie v lehote 10 dní a navrhnutie dôkazov, ktoré žiadajú vo veci vykonať,

- 27. júl 2012 – okresnému súdu bola doručená žiadosť žalovaného o predĺženie lehoty na vyjadrenie k odpovedi znalca,

- 13. august 2012 – zákonná sudkyňa nariadila pojednávanie na 11. október 2012,

- 11. október 2012 – pojednávanie vo veci bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľovi bolo uložené v lehote 7 dní doručiť poistnú zmluvu s poisťovňou, podľa ktorej mu boli vyplácané plnenia z dôvodu poškodenia zdravia, a žalovanému bolo uložené označiť dôkazy, ktoré navrhujú vykonať vrátane otázok pre súdneho znalca,
- 9. apríl 2013 – zákonná sudkyňa vydala pokyn na urgovanie strán sporu na splnenie uložených povinností,
- 26. apríl 2013 – okresnému súdu bolo doručené oznámenie právnej zástupkyne sťažovateľa o vypovedaní splnomocnenia,
- 30. apríl 2013 – okresnému súdu bola doručená žiadosť žalovaného o predĺženie lehoty na označenie dôkazov,
- 14. máj 2013 – okresnému súdu bola doručená žiadosť žalovaného o opätovné predĺženie okresným súdom určenej lehoty,
- 11. august 2014 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 10. október 2014,
- 10. október 2014 – pojednávanie vo veci bolo odročené na 20. november 2014 bez vykonania dokazovania,
- 13. október 2014 – okresný súd vyzval poisťovňu na doručenie poistnej zmluvy so všeobecnými zmluvnými podmienkami,
- 31. október 2014 – okresnému súdu bola doručená odpoveď poisťovne,
- 20. november 2014 – uskutočnilo sa pojednávanie vo veci, na ktorom okresný súd vydal uznesenie o pripustení zmeny žaloby podľa podania žalobcu zo 7. januára 2011, pojednávanie bolo odročené na 18. december 2014, žalovanému bolo uložené v lehote 7 dní doručiť dôkazy, ktorými mieni preukazovať svoje pomery na dosiahnutie plnenia v splátkach a na rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), teda dôvody hodné osobitného zreteľa,
- 15. december 2014 – okresnému súdu boli žalovaným doručené požadované listiny,
- 18. december 2014 – uskutočnilo sa pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené na 9. január 2015 pre účely vyhlásenia rozsudku,
- 9. január 2015 – okresný súd vyhlásil rozsudok vo veci,
- 28. september 2016 – rozsudok bol vyhotovený písomne a bolo nariadené jeho doručenie stranám sporu,

- 10. október 2016 – okresný súd zisťoval adresu právneho zástupcu žalovaného a nariadil opätovne doručenie rozsudku na novú adresu,

- 18. október 2016 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie žalobcu proti rozsudku.

IV.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba

domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. V minulosti Občiansky súdny poriadok a v súčasnosti Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) obsahujú viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov vyplývala podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Povinnosť súdu konať bez prieťahov nadväzne na to vyplýva aj z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania alebo § 183 ods. 1 CSP prvú vetu, podľa ktorej sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

19. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci vedenej pred okresným súdom, ústavný súd uvádza, že žaloba o plnenie peňažnej sumy ako náhrady škody vrátane nároku na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia patrí medzi štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, pričom možno konštatovať, že pri aplikácii relevantnej právnej úpravy sa všeobecné súdy opierajú o ustálenú súdnu prax. Predmetná právna vec podľa ústavného súdu ani nevykazuje známky neprimeranej skutkovej zložitosti, ktorá by vyžadovala obzvlášť komplikované dokazovanie za pomoci niekoľkých znalcov. Na margo uvedeného ústavný súd podotýka, že ani zložitosť sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nečinnosťou bez relevantného právneho dôvodu alebo inými nedostatkami v činnosti súdu (*mutatis mutandis* I. ÚS 47/96, III. ÚS 173/03).

20. Z hľadiska druhého kritéria relevantného pre skúmanie existencie zbytočných prietahov ústavný súd dospel k záveru, že na predĺžení celkovej dĺžky konania možno pričítať podiel aj sťažovateľovi. Predovšetkým bolo zistené, že z dôvodov na jeho strane bolo odročené pojednávanie nariadené na 8. október 2010 a 23. september 2011. Z obsahu spisu okresného súdu ďalej vyplýva, že sťažovateľ nereagoval na výzvu okresného súdu z 12. októbra 2010 na predloženie dôkazov o všetkých plneniach zo strany poisťovne a nesplnil ani povinnosť uloženú mu na pojednávaní 11. októbra 2012 na doručenie kópie poisťnej zmluvy. Tieto negatívne okolnosti týkajúce sa správania sťažovateľa ako účastníka konania zohľadnil ústavný súd najmä pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

21. Napokon, pokiaľ ide o tretie kritérium podstatné pre skúmanie existencie zbytočných prietahov v konaní, ktorým je samotný procesný postup okresného súdu, ústavný súd zistil, že v priebehu konania sa vyskytlo niekoľko období nečinnosti okresného súdu, a to od 14. januára 2011 do 17. augusta 2011 (približne 7 mesiacov), ďalej od 4. októbra 2011 do 11. júla 2012 (približne 9 mesiacov) – toto obdobie bolo prerušené len 27. februára 2012 zaslaním žiadosti o vysvetlenie spornej skutočnosti adresovanej znalcovi a najmä od 11. októbra 2012 do 11. augusta 2014 (t. j. 22 mesiacov) – toto obdobie bolo prerušené len jedným úkonom okresného súdu, konkrétne urgenciou zákonnej sudkyne účastníkom na doručenie vyžiadanych dôkazov. Po vyhlásení rozsudku na pojednávaní konanom 9. januára 2015 okresný súd zaslal písomné vyhotovenie rozsudku až 28. septembra 2016, t. j. po podaní sťažnosti ústavnému súdu, čo preukazuje viac ako 20 mesiacov trvajúci zbytočný prietah v konaní. Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu v trvaní súhrne viac ako 58 mesiacov predstavujú z približne 7 a pol roka trvajúceho súdneho konania, ktoré s prihliadnutím na odvolanie proti rozsudku okresného súdu nie je dosiaľ právoplatne skončené, takmer 2 tretiny z celkovej dĺžky súdneho konania v danej veci.

22. Vzhľadom na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu v právnej veci sťažovateľa boli zistené nedostatky dosahujúce vo svojom súhrne ústavnú relevanciu. Preukázanou nečinnosťou, ktorá nemala ojedinelý ale

opakovaný charakter a vyvrcholila závažným porušením povinnosti okresného súdu odoslať písomné vyhotovenie rozsudku účastníkom konania v lehote 30 dní od jeho vyhlásenia ustanovenej v § 158 ods. 5 OSP, nepochybniteľne došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

V.

23. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

24. Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

25. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu). Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov je okresný súd povinný rešpektovať aj v prípade, pokiaľ tento bude v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

VI.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

27. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Svoju požiadavku na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € sťažovateľ odôvodnil dlhotrvajúcou nepriaznivou a nekomfortnou situáciou vzniknutou v dôsledku dĺžky napadnutého konania.

29. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

30. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania (preyšujúcu 7 a pol roka), ako aj na zistenie rozsiahlych období nečinnosti okresného súdu prichádza podľa názoru ústavného súdu aj v danom prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, avšak nie v sťažovateľom žiadanej výške. Finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € za súčasného vyslovenia príkazu okresnému súdu konať vo veci považuje ústavný súd aj s prihliadnutím na dôvody vzniknutých zbytočných priesťahov pričítateľných sťažovateľovi za primerané pre nápravu porušenia označených práv. Na jeho zaplatenie preto ústavný súd zaviazal okresný súd v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu).

31. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výrokovej časti tohto nálezu).

VII.

32. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

33. Sťažovateľ si v sťažnosti uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 363,79 €, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu).

34. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky je 8,58 €.

35. Ústavný súd vzhľadom na možnosť (a nie povinnosť) danú mu § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde uložiť niektorému účastníkovi úhradu trov konania považoval za dôvodné sťažovateľovi priznať úhradu trov právneho zastúpenia za obidva vyúčtované úkony právnych služieb vykonané v roku 2016 (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu), a preto porušovateľa označených práv zaviazal na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia v ním pôvodne vyúčtovanej sume 363,79 €, ktorá pozostáva z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 143 €, paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 8,58 € a dane z pridanej hodnoty v sume 60,63 € (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

36. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2016